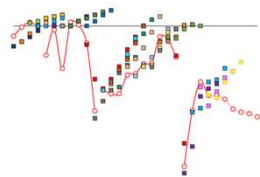

BELGISCH INSTITUUT VOOR OPENBARE FINANCIËN

**DE WANKELE HOUDBAARHEID
VAN DE BELGISCHE
OVERHEIDSFINANCIËN**

**VAN DE ENE CRISIS NAAR DE ANDERE: FEITEN
EN ONTWIKKELINGEN SINDS 2010**

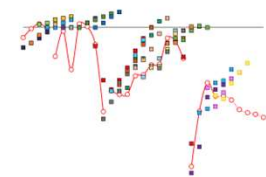

ONDER LEIDING VAN CHRISTIAN VALENDUC

INSTITUT BELGE DE FINANCES PUBLIQUES

**LA SOUTENABILITÉ VACILLANTE
DES FINANCES PUBLIQUES BELGES**

**D'UNE CRISE À L'AUTRE : FAITS ET ÉVOLUTIONS
DEPUIS 2010**

SOUS LA DIRECTION DE CHRISTIAN VALENDUC

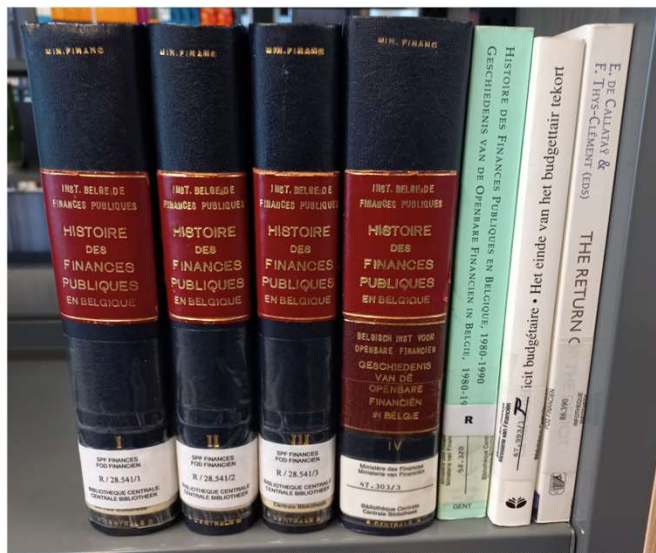
Uiteenzetting van het boek + Evolutie van het beleid inzake budgettaire houdbaarheid

Magali VERDONCK – DULBEA, Université libre de Bruxelles

BIOF Lunchdebat – Midi de l'IBFP

26/06/2025

+

BIOF Lunchdebat – Midi de l'IBFP 26/06/25

Inhoudstafel (1)

1. Algemene ontwikkelingen van de Belgische overheidsfinanciën: van de ene crisis naar de andere. H. GODEFROID & S. VAN PARYS
2. Verloop van de Belgische overheidsfinanciën in de Europese context. P. BISCARI
3. Het Europese begrotingskader tussen de financiële crisis en de COVID-19-crisis. W. MELYN
4. Fiscaal beleid in de periode 2010-2020: twee grote hervormingen en onvoltooide of achterwege gelaten projecten. C. VALENDUC
5. De Hoofdpijnen van de zesde Staatshervorming. S. THONET
6. De zesde Staatshervorming en de uitbreiding van de fiscale autonomie van de gewesten. C. VALENDUC

Inhoudstafel (2)

7. De uitoefening van de nieuwe gemeenschapsbevoegdheid op het vlak van kinderbijslag. H. NEVEJAN
8. Overzicht van de bevoegdheden van de gefedereerde entiteiten op het vlak van gezondheidszorg, bijstand aan personen en tewerkstellingsbeleid na de 6^e staatshervorming. B. BAYENET & M. FONTAINE
9. Lokale overheidsfinanciën. A. DESSOY
10. Evolutie van het beleid inzake budgettaire houdbaarheid en de rol van de Hoe Raad van Financiën. F. DENIL, M. SAINTRAIN & V. FROGNEUX
11. De pensioenhervormingen van 2010 tot 2024: stappen in een continu proces. N. FASQUELLE

Zoom op hoofdstuk 10:

Evolutie van het beleid inzake budgettaire
houdbaarheid en de rol van de Hoge Raad van
Financiën

F. Denil, M. Saintrain & V. Frogneux

BIOF Lunchdebat – Midi de l'IBFP 26/06/25

De strategie van de jaren 2000: de kosten van de vergrijzing voorfinancieren

Drie mogelijke strategieën volgens de Europese Raad (Stockholm 2001) :

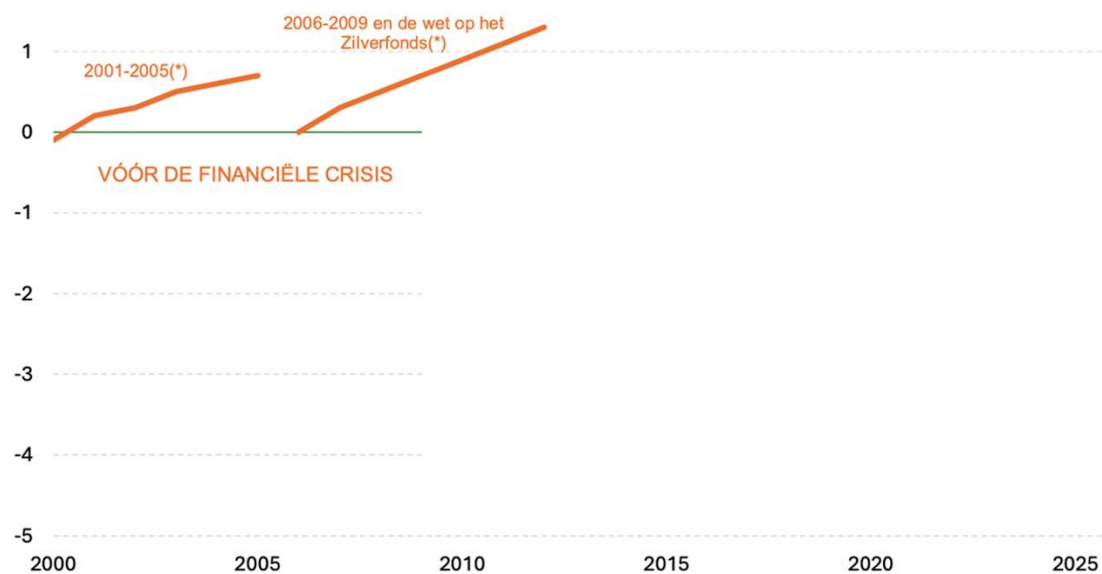
- a) Voorfinancieren
- b) Werkgelegenheidsgraad en productiviteit verhogen
- c) Hervorming van pensioenen, gezondheidszorg en ouderenzorg

- a) Voorfinancieren → Keuze nr. 1 van België
 - Twee noodzakelijke voorwaarden: bbp-groei + zuinigheid → Zilverfonds
 - Maar aan de 2 voorwaarden is niet voldoende voldaan → consolidatie van Zilverfonds
- b) Werkgelegenheidsgraad en productiviteit verhogen
 - Daling van sociale bijdragen
 - Stijging van loonsubsidies
 - Actieve welvaartsstaat
 - Beperking van brugpensioen
- c) Hervorming pensioenen: niet echt op de agenda

**Doelstellingen van de stabiliteitsprogramma's van België
(structureel saldo als percentage van het potentiële bbp)**

Bron: Belgische stabiliteitsprogramma's, wet van 2005 tot wijziging van de wet op het Zilverfonds.

(*) Nominaal saldo.

BIOF Lunchdebat – Midi de l'IBFP 26/06/25

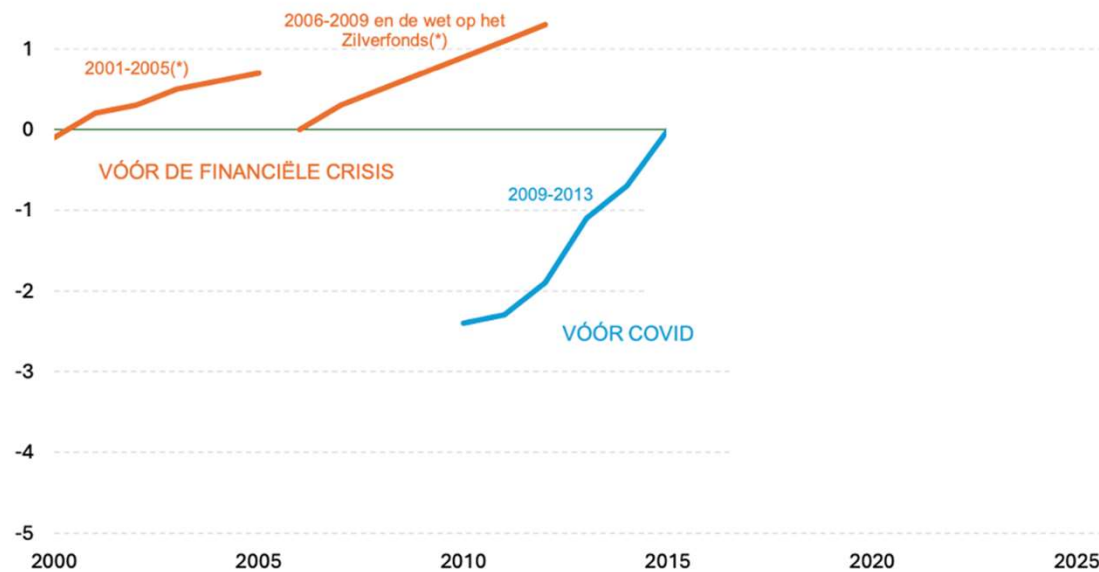
De crisis van 2008 = het falen van de voorfinancieringsstrategie

Effectieve schuld ↗
+
Voorwaardelijke schuld ↗
+
Impliciete schuld
=
Houdbaarheidsrisico's ↗↗

**Doelstellingen van de stabiliteitsprogramma's van België
(structureel saldo als percentage van het potentiële bbp)**

Bron: Belgische stabiliteitsprogramma's, wet van 2005 tot wijziging van de wet op het Zilverfonds.

(*) Nominaal saldo.

BIOF Lunchdebat – Midi de l'IBFP 26/06/25

Versterking van het Europese begrotingstoezicht

- 2012: begrotingspact = overheidsfinanciën in evenwicht
= verbintenis in nationale wetgeving
- 2013: evaluatie van ontwerpbegrotingen door EU
→ opdrachten van HRF uitgebreid (traject, verdeling, correctiemechanisme)
- 2015: begrotingsdoelstelling = + 0,75%
- 2016: begrotingsdoelstelling = 0%
- ... maar boekhoudkundige regels aangescherpt
- Inspanningen tussen 2010 en 2014 = België verlaat de procedure buitensporige tekorten

Requiem voor een fonds

- Zilverfonds in 2016 afgeschaft: na 10 jaar, geen middelen toegewezen (behalve bescheiden overschot in 2006)
- 22,3 miljard € overgemaakt aan federale overheid = 5,3% van bbp = veel te weinig
- Wijziging in houdbaarheidsstrategie → 2de en 3de optie = verhoging van activiteitsgraad pensioenhervormingen

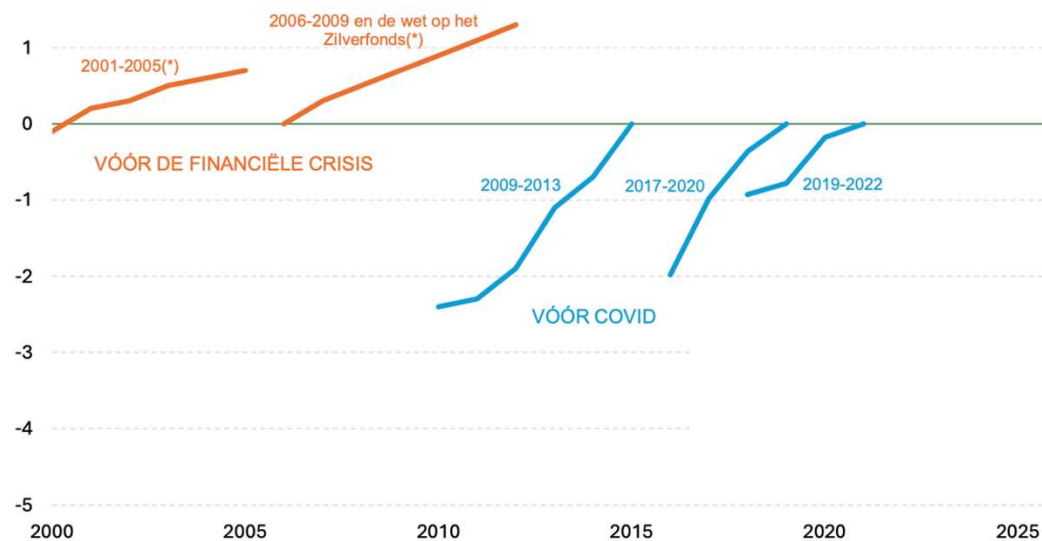

Hervormingen op lange termijn... ten koste van snelle begrotingsconsolidatie

- Verstrenging toegangsvoorwaarden tot vervroegd pensioen, beperkingen tijdskrediet, loopbaanonderbreking etc. (2011)
- Hervorming van werkloosheidsstelsel (2012) en socialebijdrageverminderingen + loonmatiging (2013)
- Pensioenleeftijd verhoogt van 65 tot 67 (2014)
- “Tax shift” + verhoging loonsubsidies + verlaging personenbelasting + bevrozing loonindexering (2015)
- Flexibilisering van arbeidsmarkt + Investerings (?) (2017)
- Jobs deal (2018)
- Besparingen van 2% v.h. bbp op uitgaven van departementen

**Doelstellingen van de stabiliteitsprogramma's van België
(structureel saldo als percentage van het potentiële bbp)**

Bron: Belgische stabiliteitsprogramma's, wet van 2005 tot wijziging van de wet op het Zilverfonds.
(*) Nominaal saldo.

= gok op
potentiële bbp
groei

BIOF Lunchdebat – Midi de l'IBFP 26/06/25

Post-covid-19: houdbaarheid overheidsfinanciën verzwakt en hervormingen vertraagd

- Covid, herfinanciering gezondheidszorgsector, compensatie inkomstenverlies bedrijven en huishoudens, overstromingen, energie- en inflatieschok = 9% overheidstekort in 2020
- Op EU niveau: ontsnappingsclausule + lage rentevoeten + eerste EU leningen op de markten
- Op Belgisch niveau: verhoging overheidsinvesteringen + herfinancieringen (pensioenen, sociale minima, verpleegkundige sector, etc.) + ~~modernisering~~ ~~belastingstelsel~~ + verdere flexibilisering

+ stijgende rentelasten + vergrijzingskosten = 5% overheidstekort op middellange termijn = “sneeuwbaaleffect” is terug !

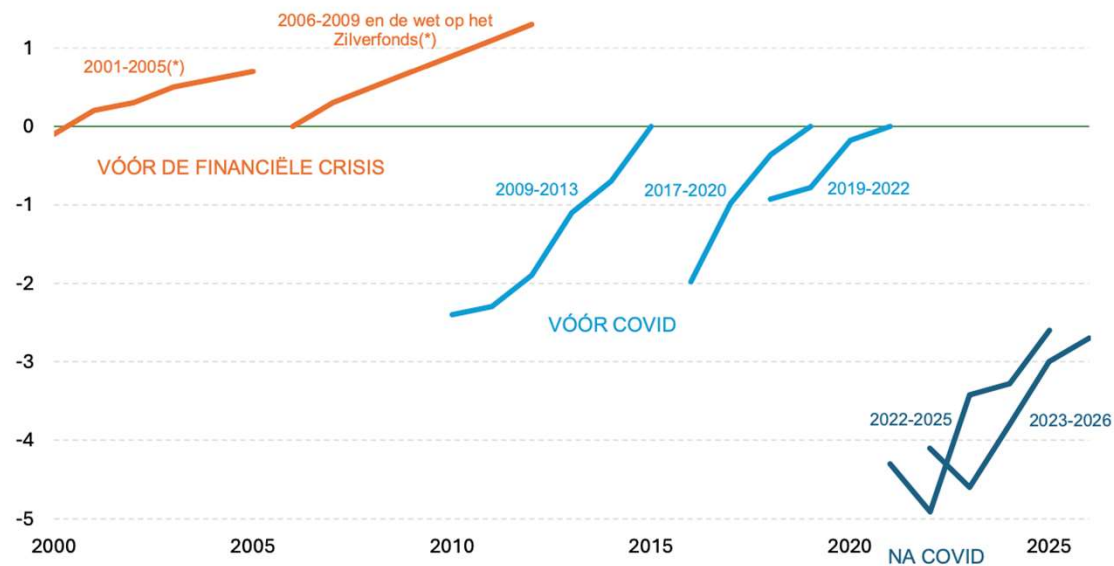

Dringend: het tekort onder de 3% brengen

- Opnieuw kwantitatieve aanbevelingen van HRF: 3% tekort op middellange termijn (Maastricht criterium + neerwaarts pad voor de schuld)... maar wat is “middellange termijn”?
 - Advies 2021 → 2025
 - Advies 2022 → 2024 (sterkere activiteit dan verwacht)
 - Advies 2023 → 2026 (energie- en inflatiecrisis)
- Advies over verdeelsleutel zonder effect want ontbreken van een hiërarchie van normen

**Doelstellingen van de stabiliteitsprogramma's van België
(structureel saldo als percentage van het potentiële bbp)**

Bron: Belgische stabiliteitsprogramma's, wet van 2005 tot wijziging van de wet op het Zilverfonds.

(*) Nominaal saldo.

BIOF Lunchdebat – Midi de l'IBFP 26/06/25